

กระบวนการสร้างสรรค์ศิลป์ การขับเสภาละคร
เรื่อง ขุนช้าง ขุนแผน ตอน ขุนแผนพานางวันทองหนี
ภาคภาษาอังกฤษ

The Art Creating Process of Khap Se-Pha (Thai Verse)
for Lakorn Kun Chang Khun Phan Episode
“Khun Phan Abducted Nang Wan Thong”
in English Version

(Received: Sep 1, 2022 Revised: Dec 15, 2022 Accepted: Dec 20, 2022)

นพคุณ สูดประเสริฐ¹
Nopphakoon Sudprasert

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่อง กระบวนการสร้างสรรค์ศิลป์ การขับเสภาละคร เรื่อง ขุนช้าง ขุนแผน ตอน ขุนแผนพานางวันทองหนี ภาคภาษาอังกฤษ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษากระบวนการสร้างสรรค์ศิลป์ การขับเสภาละคร เรื่อง ขุนช้าง ขุนแผน ตอน ขุนแผนพานางวันทองหนี ภาคภาษาอังกฤษ และเพื่อศึกษาเชิงวิเคราะห์บทละครเรื่อง ขุนช้าง ขุนแผน ตอน ขุนแผนพานางวันทองหนี ซึ่งผู้วิจัยมีความสนใจและใคร่ที่จะเผยแพร่องค์ความรู้ ด้านการขับเสภาจากวรรณคดีไทยให้ชาวต่างชาติได้รับชมและรับฟังบทบาท เนื้อเรื่องได้อย่างเข้าใจ โดยจะสร้างสรรค์ในรูปแบบการขับเสภาตอนที่ได้กล่าวมา แปลเป็นภาษาอังกฤษแบบวรรคตอนของกลอนสุภาพ ตามบทพระราชนิพนธ์ ในรัชกาลที่ 2 ในมิติทางด้านคีตศิลป์ไทยแบบใหม่ เพื่อเป็นการสร้างสรรค์

---

¹ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประจำคณะศิลปนาฏดุริยางค์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์

E-mail: nop959@hotmail.com

การขับเสภาในรูปแบบภาษาอังกฤษ เพื่อสามารถนำไปจัดแสดงในต่างประเทศ เผยแพร่ศิลปวัฒนธรรมไทย ให้เป็นที่ยอมรับ และสร้างงานทางด้านศาสตร์ ศิลปะของไทยของชาติไทย ผลการศึกษา ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์ศิลปินแห่งชาติ และผู้ทรงคุณวุฒิเฉพาะทาง เพื่อให้ได้ความรู้และแนวทางที่เหมาะสม นำไปใช้ในการสร้างสรรค์งานเป็นบทกวีภาษาอังกฤษ ได้ครบถ้วน แบ่งวรรคคำ ให้ถูกต้องฉันทลักษณ์กลอนเสภาตามภาษาต้นฉบับ รวมทั้งทำการบันทึกโน้ต และบันทึกเสียง ผลการศึกษาเชิงวิเคราะห์ ผู้วิจัยใช้หลักการแปลแบบตีความ ร้อยกรอง และใช้หลักการแปล แบบเอาคำและการแปลแบบเอาความ โดยได้เลือกใช้การแปลคำแบบตรงตัว มีความหมายแฝง การแปลโดยอิสระ หรือ การใช้คำทับศัพท์ซึ่งจะขึ้นอยู่กับลักษณะประโยค บทกลอนของภาษาต้นฉบับ

คำสำคัญ: กระบวนการสร้างสรรค์ศิลป์ ขับเสภา ละครเรื่องขุนช้าง ขุนแผน ตอน ขุนแผนพานางวันทองหนี ภาคภาษาอังกฤษ

Abstract

The purpose of the English version of The Art Creating Process of Khap Se-Pha (Thai Verse) for Lakorn Khun Chang Kun Phaen Episode “Khun Phan Abducted Nang Wan Thong” was to examine the Art Creating Process of Khap Se-Pha (Thai Verse) for Lakorn Khun Chang Khun Phaen Episode “Khun Phan Abducted Nang Wan Thong.” The researcher sought for foreigners to learn about Khap Se-pha (Thai verse) performances of Thai literature while also appreciating and comprehending the lyrics. The creation was a Khap Se-pha performance in which the selected episode from King Rama II’s work was translated into English while preserving the format of Klon Suphap (a Thai octameter poem). The performance of Khap Se-pha in English was regarded as a new dimension for Thai vocal music art and opened the opportunity for Thai cultural art to be exhibited abroad and acknowledged on an international scale. The following was the procedure for creating art: This study was inspired by the performance of Khap Se-pha by Khun Chang Khun Phaen, in which the researcher was captivated by the beautiful poetic lyrics of King Rama II as well as the inserted songs. The episode was chosen based on the opinions gathered from interviews with national artists and specialised experts regarding its suitability and eligibility for translation. The English version followed the format of a traditional Thai octameter poem. The voice and musical notes were recorded. For the study’s analytical results, the poem was translated using both literal and non-literal translation techniques. The translation techniques included

word-by-word translation, translation of connotative meaning, free translation, and transliteration, depending on the poetic nature of the original language's sentences.

Keywords: Art creating process, Khap Se-pha, Lakhon Khun Chang Khun Phaen Episode “Khun Phaen Abducts Nang Wan Thong”, English version.

บทนำ

การขับเสภา เป็นการละเล่นที่ปรากฏอยู่ในสังคมไทยและในราชสำนักมาเป็นเวลายาวนาน ตั้งแต่ในสมัยกรุงศรีอยุธยาตอนปลาย การละเล่นเสภาในยุคนั้นเป็นการร้องทำนองลำนำให้เข้ากับการขยับกรับ โดยใช้เรื่องขุนช้างขุนแผนในการขับ ต่อมาในยุคต้นรัตนโกสินทร์ มีความนิยมที่จะแต่งบทเสภาขึ้นไว้ใช้ขับแทนที่จะเป็นการด้นกลอนสด พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัยก็ทรงโปรดการละเล่นนี้อยู่มาก ได้ทรงปรับปรุงการเล่นเสภาขึ้นหลายประการ อาทิ โปรดให้กวีในราชสำนักแต่งบทเสภาเรื่องขุนช้างขุนแผนขึ้นใหม่ แต่ที่สำคัญยิ่งคือโปรดให้มีปี่พาทย์เข้ามาประกอบการขับเสภา (สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาดำรงราชานุภาพ, 2470, น.37)

รูปแบบการแสดงปรับเปลี่ยนตามยุคสมัยต่าง ๆ จนถึงปัจจุบันแต่ยังคงรักษารูปแบบดั้งเดิมไว้ และนิยมนำมาขับเสภาในเรื่องขุนช้างขุนแผน ในปัจจุบันการขับเสภายังมีปรากฏอยู่ในการบรรเลวงปี่พาทย์เสภา และการแสดงละครเสภาเรื่องขุนช้างขุนแผนในรูปแบบดั้งเดิม ผู้วิจัยจึงมีความสนใจจะเผยแพร่องค์ความรู้ด้านการขับเสภาจากวรรณคดีไทยให้ชาวต่างชาติได้รับชมบทบาทและรับฟังเนื้อเรื่องได้อย่างเข้าใจ โดยจะสร้างสรรค์การขับเสภาละครเรื่องขุนช้างขุนแผน ตอน ขุนแผนพานางวันทองหนี ภาควิชาภาษาอังกฤษ ในรูปแบบการขับเสภาจากบทวรรณคดีเรื่องขุนช้างขุนแผนตอนที่ได้กล่าวมาแปลเป็นภาษาอังกฤษแบบวรรคตอนของกลอนสุภาพตามบทพระราชนิพนธ์ในรัชกาลที่ 2 นำมาบรรจูลำทำนองเสภา และทำนองเพลงสองชั้น ขับเสภาและขับร้อง ในวงปี่พาทย์เสภาในมิติทางด้านคีตศิลป์ไทยแบบใหม่ เพื่อเป็นการสร้างสรรค์การขับเสภาในรูปแบบภาษาอังกฤษ เพื่อสามารถนำไปจัดแสดงในต่างประเทศ เผยแพร่ศิลปวัฒนธรรมไทย ให้เป็นที่ยอมรับ และสร้างงานทางด้านศาสตร์คีตศิลป์ไทยของชาติไทย ให้มีความเป็นสากลสืบต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษากระบวนการสร้างสรรค์ศิลป์ การขับเสภาละคร เรื่อง ขุนช้าง ขุนแผน ตอน ขุนแผนพานางวันทองหนี ภาคภาษาอังกฤษ
2. ศึกษาเชิงวิเคราะห์บทละครเรื่อง ขุนช้าง ขุนแผน ตอน ขุนแผนพานางวันทองหนี

วิธีดำเนินการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยได้สร้างแบบสัมภาษณ์เพื่อนำไปใช้ในการเก็บข้อมูลเกี่ยวกับการสร้างสรรค์ศิลป์ การขับเสภาละครเรื่อง ขุนช้าง ขุนแผน ตอน ขุนแผนพานางวันทองหนี ภาคภาษาอังกฤษ อาศัยการสนทนา เพื่อเป็นการเก็บข้อมูลพูดคุย ซักถาม ในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยครั้งนี้

การวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูล

ในงานวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่ได้มาศึกษาและวิเคราะห์กระบวนการสร้างสรรค์ศิลป์การขับเสภาละครเรื่อง ขุนช้าง ขุนแผน ตอน ขุนแผนพานางวันทองหนี ภาคภาษาอังกฤษ

การสร้างสรรค์ผลงาน

- 1) การสร้างแนวคิดการสร้างสรรค์การขับเสภาภาษาอังกฤษ
- 2) การแปลบทไหว้ครูและวรรณคดีเรื่องขุนช้างขุนแผน ตอน ขุนแผนพานางวันทองหนี ฉบับพระราชนิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัยเป็นภาษาอังกฤษ
- 3) การแบ่งคำวรรคตอนภาษาอังกฤษจากบทวรรณคดีให้เหมาะสมกับการบรรจุกทำนองขับเสภา และเพลงขับร้อง
- 4) บรรจุกทำนองขับเสภาและบรรจุกเพลงขับร้องในบทละครเสภาภาคภาษาอังกฤษ

5) ฝึกซ้อมการขับเสภาละครเรื่องขุนช้างขุนแผน ตอน ขุนแผนพานางวันทองหนี ภาคภาษาอังกฤษ

6) นำเสนอผลงานสร้างสรรค์การขับเสภาละครเรื่อง ขุนช้าง ขุนแผน ตอน ขุนแผนพานางวันทองหนี ภาคภาษาอังกฤษ ต่อผู้เชี่ยวชาญ ผู้ทรงคุณวุฒิ

7) ปรับแก้ตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ ผู้ทรงคุณวุฒิ

8) บันทึกการขับเสภาละครเรื่องขุนช้างขุนแผน ตอน ขุนแผนพานางวันทองหนี ภาคภาษาอังกฤษ ร่วมกับวงปี่พาทย์เสภา

9) เผยแพร่การแสดงสู่สาธารณชน

การตรวจสอบคุณภาพของผลวิจัย

1) ตรวจสอบคุณภาพผลงานจากผู้ทรงคุณวุฒิด้านภาษาอังกฤษ การแปลภาษาไทยในด้านวรรณกรรมเป็นภาษาอังกฤษ

2) ตรวจสอบคุณภาพผลงานจากผู้ทรงคุณวุฒิด้านดุริยางคศิลป์

3) ตรวจสอบคุณภาพผลงานจากผู้เรียบเรียงจัดทำละครเรื่อง ขุนช้าง ขุนแผน ของกรมศิลปากร และสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์

ผลการวิจัย

การสร้างแนวคิดการสร้างสรรคศิลป์การขับเสภาภาษาอังกฤษ ผู้วิจัยมีความสนใจในการขับเสภามาจากประสบการณ์การทำงานในปัจจุบันที่มีการเรียนการสอนเป็นส่วนหนึ่งในรายวิชาของคีตศิลป์ไทย ในหลักสูตรศิลปบัณฑิต สาขาวิชาดุริยางคศิลป์ไทย ในรายวิชาทักษะคีตศิลป์ไทย 2 ซึ่งในรายวิชานี้จะมีการเรียนการสอนการขับกรับเสภา และการเรียนตั้งแต่การขับเสภาไหว้ครูการขับเสภาทั่วไป โดยผู้วิจัยได้ศึกษากระบวนการและขั้นตอนการสร้างสรรคศิลป์ การขับเสภาละครเรื่อง ขุนช้าง ขุนแผน ตอน ขุนแผนพานางวันทองหนี ภาคภาษาอังกฤษ

การคัดเลือกบทละครเสภาเรื่อง ขุนช้าง ขุนแผน ตอน ขุนแผนพานางวันทองหนี ฉบับพระราชนิพนธ์ ในพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย มาแปลเป็นภาษาอังกฤษ ใช้วิธีการแปลจากวรรณคดีไทยเป็นภาษาอังกฤษที่ใช้หลักการแปลแบบตีความร้อยกรอง และวิธีแปลคำกึ่งตรงตัว เพื่อให้บทละครภาคภาษาอังกฤษ มีความหมายใกล้เคียงกับบทละครภาคภาษาไทยให้มากที่สุด และพยายามแปลให้ความหมาย มีความใกล้เคียง ให้ผู้ฟังฟังแล้วเกิดความเข้าใจ ในเนื้อความ ซึ่งบางคำ ใช้คำทับศัพท์หลาย ๆ คำที่เป็นคำเฉพาะ เช่น ชื่อตัวละคร ชื่อต้นไม้ ดอกไม้ ซึ่งคำบางคำก็คงต้องใช้ทับศัพท์เพื่อให้คงความเป็นไทยของเรา และสามารถสื่อสารให้เข้าใจในเนื้อความได้ชัดเจนที่สุด สามารถนำมาแบ่งวรรคตอนในการขับเสภาและการขับร้องได้ ผู้วิจัยจึงต้องนำหลักทฤษฎีการแปล (วัลยา วิวัฒน์ศร, 2544) เข้ามาใช้ในการแปลได้อย่างถูกต้อง ชัดเจน ของบทละครเสภา เรื่อง ขุนช้าง ขุนแผน ตอน ขุนแผนพานางวันทองหนีได้อย่างใกล้เคียงกับความหมายของบทละครภาษาไทยที่สุด ผู้วิจัยได้นำบทมาติดต่อและบรรจบทเพลงที่มีอยู่เดิมบ้าง เช่น เพลงแขกลพบุรี เพลงเชิดจีน และเพลงแขกบรเทศ เป็นต้น มาบรรจลงในบทที่เป็นบทละครเป็นบทดั้งเดิมของเพลงที่ปรากฏอยู่แล้ว ส่วนบทอื่น ๆ ก็ได้ นำการขับเสภาแบบไทยมาใช้ในการทำนองในบทของขุนแผน และใส่บรรจเพลงต่าง ๆ ตามบทบาท อารมณ์ของตัวละครในการแสดงดังบทละครเสภา เรื่อง ขุนช้าง ขุนแผน ตอน ขุนแผนพานางวันทองหนี และการแบ่งคำวรรคตอนภาษาอังกฤษจากบทไหว้ครูเสภาและบทวรรณคดี เรื่อง ขุนช้าง ขุนแผน ตอน ขุนแผนพานางวันทองหนี ให้เหมาะสมกับการบรรจทำนองการขับเสภาและการขับร้อง โดยผู้วิจัยได้นำทฤษฎีการขับร้องเพลงไทย (ท้วม ประสิทธิกุล, 2535) มาใช้ในการขับเสภาและการขับร้องบทละครเสภาเรื่อง ขุนช้าง ขุนแผน ตอน ขุนแผนพานางวันทองหนี ภาคภาษาอังกฤษ และผู้วิจัยได้นำทฤษฎีการสร้างสรรคศิลป์ (ณรงค์ชัย ปิฎกัรชต์, 2563) มาใช้ในการสร้างสรรคการขับเสภาละครเรื่อง ขุนช้าง ขุนแผน ตอน ขุนแผนพานางวันทองหนี ภาคภาษาอังกฤษ ในมิติใหม่ทางด้านคีตศิลป์ไทย ดังนี้

Sepha Drama: Khun Chang Khun Phaen
Episode: Khun Phaen Abducts Wanthong
Literature by His Majesty the King Phra Phutthaloetla Naphalai
(Assistant Professor Dr.Noppakhun Sudprasert: script writer)
Two hands raise up and Wantha

“Pay respect to Buddha and Dharma   The holy Sangha duly so
Ganges and Jumna are here   The Frontier Sumeru, world’s renown
Earth, water, wind, fire, all four   are the core elements of us all
Pay respect to father and mother   All the great teachers as recall
Narayana, ruler of us all   slumbers under Celestial Sea
Seats on the throne of Naga King   Eyes closing, not awake to any
Holding Conch, Mace, Chakra, all three Avatars into Lord Rama
Pay respect to Brahma the deity   gracefully riding swan flies afar
Pay respect to Lord Shiva   Lord Narai Ramathibodi
Pay homage to hermits and Gandharvas Vishnu Deva all mighty
Creation of all artistry   Since the beginning of the earth”

- Piphat plays the Thayoi melody -

(Khun Phaen walks forward, Wanthong follows)

- Singing of the song Khaek Lopburi -

“I bid you farewell, O Lamduan   And Kedkaew, Phikul, Yisun See
I will be far away from thee   O Jampee, when I’ll see you again
The sweet fragrance will fade   Decay and lose good smell
The blooms will all wilt and frail   Soon they will wither in no time
Goodbye my fruitful little trunks   My heart sunk going to the wild
Far away in forest, I’ll reside   Mosquitoes and lice will crawl through
Roots of trees will be my pillow   Starlight will shine through bamboos”
Walking down the stair, sorrow grew   Heart broke in two, the eyes burned

- Pi Phat plays the Oad melody -

- Sepha recitation -

Khun Phaen said, “My dear, don’t cry   It’s not long and you’ll return
Be with me, admiring leaves and ferns   sit back and watch swans play
In a month I will send you back   Another month, I will take you again
No need to cry or resent   No one knows when he’ll be over you

Beside him, are you happy?   Be with me you'll be rejoiceful
The rich's not always better than the poor   Which is good, you will know, keep in mind"

- Singing of the song Thep Thong -

"No more word, O you paramour   Annoy me no more I'll decline!
How can I be with you for long time   Can I believe you? do you deceived me?
No one ask you to pick me up   Then take me back here unwillingly
To be embarrassed by people here   No! I don't go with thee, I pray you"

- Singing of the song Thong Yon -

"I only teased you, my dear   Pray hear me please be assured
I adore you, O my heart is pure   You will be secured with only me."

- Instrumentail part of the song Thong Yon -

(Khun Phaen consoles Wanthong)

(Simok horse comes forward)

- Singing of the song Cherd Cheen -

Khun Phaen said then leads Simok horse   The saddle across is gleaming
Swiftly like the blowing wind   "We're going, my dear, come ride."
He soothed her and whispered,   "This steed offers great flight
Sweet heart, don't be terrified   The beast is tired of waiting."
Wanthong clapped both her hands   anxiously stood there staring
"Don't be mad at me, darling   Let us both ride you without fear."
Khun Phaen brought her near the horse   Tamed Simok by rubbing its rear
Took Wanthong's hand and drew her near   She shrieked when the beast licked her palm

- Singing of the song Khaek Borathet -

"O fairest, why are you so afraid?   Do not fret, I won't bring you harm
Jump up here into my arms."   She took time, her heart throbbled

- Singing of the song Khaek Borathet Song Chan -

Wanthong stood there, hesitated   Khun Phaen pressed Simok, its head stooped
Good horse kept still did not move   Heart resolved, she drew herself close

- Singing of the song Khaek Borathes Chan Diaw -

Both hands hugged her man tightly   Khun Phaen smiled teasingly, humorous
Turned his head to her, face lit up,   "Shall I kiss you before we go?"

- Pi Phat plays the Cherd melody -

(Khun Phaen takes Wanthong onto a horse and out of the stage)

- End of performance -

ภาพที่ 1 QR CODE ไฟล์เพลง
การขับเสภาละครเรื่อง ขุนช้าง ขุนแผน ตอน ขุนแผนพานางวันทองหนี
ภาคภาษาอังกฤษ
(นพคุณ สุตประเสริฐ, 2564)

ภาพที่ 2 QR CODE โฉนดเพลง
การขับเสภาละครเรื่อง ขุนช้าง ขุนแผน ตอน ขุนแผนพานางวันทองหนี
ภาคภาษาอังกฤษ
(นพคุณ สุตประเสริฐ, 2564)

อภิปรายผลการวิจัย

สรุปผลการวิจัย

1. สรุปผลการศึกษาระบบการสร้างสรรคศิลป์ การขับเสภาละครเรื่อง ขุนช้าง ขุนแผน ตอน ขุนแผน พานางวันทองหนี ภาคภาษาอังกฤษจากการศึกษาผู้วิจัยได้ ศึกษาข้อมูลจากเอกสารตำรางานวิจัยที่เกี่ยวข้องจากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ ศึกษาจากผู้เชี่ยวชาญ ผู้ทรงคุณวุฒิเฉพาะทางแล้วนำมาใช้เป็นแนวทางในการสร้างสรรค์โดยผู้วิจัยได้ศึกษาและจัดกระบวนการตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

1) ขั้นตอนการคัดเลือกทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและการสัมภาษณ์จากศิลปินแห่งชาติ ผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิเฉพาะทาง ผู้วิจัยสรุปได้ว่า การศึกษาระบบการสร้างสรรคศิลป์นี้ ได้มีแนวคิดที่ได้จากการขับเสภาในละครเรื่องขุนช้างขุนแผน ตอน ขุนแผนพานางวันทองหนี ซึ่งผู้วิจัยมีความประทับใจในบทพระราชนิพนธ์รัชกาลที่ 2 ตัวละครเอกในเรื่องคือ ขุนแผน นางวันทอง ม้าสีหมอก มีเพลงที่บรรจู้บร้อง เช่น เพลงแขก ลพบุรี สองชั้น เพลงเชิดจีน เพลงแขกบรเทศ เถา ขับเสภา ในตอนี้ที่มีความไพเราะเหมาะสม ได้อรธรสในการฟังทั้งการแสดงก็มีความสนุกสนาน ซึ่งผู้วิจัยได้คัดเลือกบทมาใช้ในการวิจัยครั้งนี้โดยได้สัมภาษณ์ศิลปินแห่งชาติและผู้ทรงคุณวุฒิเฉพาะทางเพื่อให้ได้ความรู้และแนวทางที่เหมาะสม สามารถนำไปใช้ในงานสร้างสรรค์เป็นบทภาคภาษาอังกฤษได้ โดยได้รับการพิจารณาคัดเลือกบทละครเสภาเรื่อง ขุนช้าง ขุนแผน ตอน ขุนแผนพานางวันทองหนี จากท่านผู้เชี่ยวชาญ ศิลปินแห่งชาติ และท่านผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านดุริยางคศิลป์ไทย โดยมีเกณฑ์การคัดเลือกบทที่จะนำไปแปลเป็นภาษาอังกฤษมีองค์ประกอบดังต่อไปนี้

- เป็นบทละครเสภาเรื่อง ขุนช้าง ขุนแผน ตอนขุนแผน พานางวันทองหนี บทพระราชนิพนธ์ในรัชกาลที่ 2 ที่ได้รับความนิยมและนำมาใช้จัดการบรรเลง-ขับร้อง ประกอบการแสดงที่เคยได้รับความนิยม

- เป็นบทละครเสภาเรื่อง ขุนช้าง ขุนแผน ตอน ขุนแผนพานางวันทองหนี ที่มีการบรรยายถึงการล้าล่าด้วยความอาลัยอาวรณ์ต่อสภาพความเป็นอยู่ของนางวันทองที่มีความผูกพันต่อความสุขในเรือนขุนช้าง ซึ่งมีบทกลอนเสภาที่ไพเราะและมีความหมายอันสัมพันธ์กับการแสดงออกของตัวละครอย่างนางวันทองที่เป็นตัวละครเอกในเรื่องนี้

- เป็นบทละครที่ได้รับความนิยม ที่โบราณจารย์ได้นำบทละครบางบทมาบรรจุใส่บทเพลงที่ได้รับความนิยมจนมาถึงปัจจุบัน เช่น เพลงแขกลพบุรี เถา เพลงแขกบรเทศ เถา และเพลงเชิดจีน เป็นต้น ซึ่งเป็นบทและตอนที่มิชอบที่ไพเราะและความหมายชัดเจนที่ได้รับคามนิยมด้วยบทกลอนต่าง ๆ ที่ได้นำมาบรรจุเพลงที่ได้รับความนิยมมาจนถึงปัจจุบัน

- เป็นบทละครที่สามารถนำมาแปลเป็นภาษาอังกฤษแบบเอาความและตีความเป็นภาษาอังกฤษได้ชัดเจนเข้าใจง่ายสามารถนำไปใช้ในการบรรเลงขับร้องขับเสภาได้เป็นอย่างดี

- บทละครเสภาเรื่อง ขุนช้าง ขุนแผน ตอน ขุนแผนพานางวันทองหนี มีตัวละครเอกของเรื่องคือ ขุนแผน นางวันทอง ม้าสีหมอก มีการดำเนินเรื่องที่สนุกสนาน น่าติดตามและผู้ชมผู้ฟังเข้าใจง่าย

2) การดำเนินการสร้างสรรค์งานการขับเสภาละครเรื่อง ขุนช้างขุนแผน ตอน ขุนแผนพานางวันทองหนี

- การสร้างแนวคิดการสร้างสรรค์การขับเสภาภาษาอังกฤษ ผู้วิจัยมีความสนใจในการขับเสภามาจากประสบการณ์การทำงานในปัจจุบันที่มีการเรียนการสอนเป็นส่วนหนึ่งในรายวิชาของคิตศิลป์ไทยในหลักสูตรศิลปบัณฑิต สาขาวิชาดุริยางคศิลป์ไทย ในรายวิชาทักษะคิตศิลป์ไทย 2 ซึ่งในรายวิชานี้จะมีการเรียนการสอน การขับรับเสภาและการเรียนตั้งแต่การขับเสภาไหว้ครู การขับเสภาทั่วไป ในบทละครเสภา เรื่อง ขุนช้าง ขุนแผน

- การแปลบทไหว้ครูและวรรณคดีเรื่อง ขุนช้าง ขุนแผน ตอน ขุนแผนพานางวันทองหนี ภาคภาษาอังกฤษ ผู้วิจัยได้คัดเลือกบทไหว้ครูของครูแจ้ง คล้ายสีทอง (ศิลปินแห่งชาติ) และเป็นต้นแบบทางร้องของกรมศิลปากรที่นิยมนำมาเผยแพร่และใช้ในการขับไหว้ครูในกรมศิลปากร โดยคัดบทตอนเฉพาะสำคัญมาแปลเป็นภาษาอังกฤษ
- การแบ่งคำวรรคตอนภาษาอังกฤษจากบทไหว้ครูเสภาและบทวรรณคดี เรื่อง ขุนช้าง ขุนแผน ตอน ขุนแผนพานางวันทองหนี ให้เหมาะสมกับการบรรจุกำหนดการขับเสภาและการขับร้อง
- การบรรจุกำหนดการขับเสภา และบรรจุเพลงขับร้องในบทไหว้ครูและบทละครเสภาเรื่อง ขุนช้าง ขุนแผน ตอน ขุนแผนพานางวันทองหนี ภาคภาษาอังกฤษ

2. ในบทละครเสภา เรื่อง ขุนช้าง ขุนแผน ตอน ขุนแผนพานางวันทองหนี ได้ใช้วิธีการแปลจากวรรณคดีไทย เป็นภาษาอังกฤษ ที่ใช้หลักการแปลแบบตีความร้อยกรอง และวิธีแปลคำกึ่งตรงตัว เพื่อให้บทละครภาคภาษาอังกฤษมีความหมายใกล้เคียงกับบทละครภาคภาษาไทยให้มากที่สุด และพยายามแปลให้ความหมายมีความใกล้เคียง ให้ผู้ฟังฟังแล้วเกิดความเข้าใจในเนื้อความ ซึ่งบางคำใช้คำทับศัพท์หลาย ๆ คำ ที่เป็นคำเฉพาะ เช่น ชื่อตัวละคร ชื่อต้นไม้ ดอกไม้ ซึ่งคำบางคำก็คงต้องใช้ทับศัพท์เพื่อให้คงความเป็นไทยของเรา และสามารถสื่อสารให้เข้าใจในเนื้อความได้ชัดเจนที่สุด สามารถนำมาแบ่งวรรคตอนในการขับเสภาและการขับร้องได้ ผู้วิจัยจึงต้องนำหลักทฤษฎีการแปล (วัลยา วิวัฒน์ศร, 2544) เข้ามาใช้ในการแปลได้อย่างถูกต้อง ชัดเจน ของบทละครเสภา เรื่อง ขุนช้าง ขุนแผน ตอน ขุนแผนพานางวันทองหนีได้อย่างใกล้เคียงกับความหมายของบทละครภาษาไทยที่สุด ดังตัวอย่างในเพลงแขกกลพบุรีต่อไปนี้

ตารางที่ 1 ตารางแสดงรูปแบบการแปลบทประพันธ์

คำประพันธ์ภาษาไทย	คำประพันธ์ ภาษาอังกฤษ	ลักษณะการแปล
ลำดวนเอ๋ย	O Lamduan	การแปล ความหมายตรงตัว
จะด่วนไปก่อนแล้ว	I bid you farewell	การแปลแบบเอาความ
ทั้งเกิดแก้วพิกุลี่สุน	And Kedkaew, Phikul, Yisun See	การแปล ความหมายตรงตัว
สี	See	การแปลทับศัพท์
จะโรยร้างห่างสิ้น กลิ่นมาลี	I will be far away from thee	การแปลแบบเอาความ
จำปีเอ๋ย	O Jampee	การแปล ความหมายตรงตัว
ก็ปีจะมาพบ	when I'll see you again	การแปล ความหมายตรงตัว

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยเรื่อง ศึกษากระบวนการสร้างสรรค์ศิลป์ การขับเสภาละครเรื่อง ขุนช้าง ขุนแผน ตอน ขุนแผนพานางวันทองหนี ภาคภาษาอังกฤษ พบประเด็นต่าง ๆ ที่สำคัญ ผู้วิจัยขอนำมาอภิปรายผล ดังนี้

ประเด็นที่ 1 ผู้วิจัยได้สร้างสรรค์ตามกระบวนการสร้างสรรค์ศิลป์ การขับเสภาละคร เรื่อง ขุนช้าง ขุนแผน ตอน ขุนแผนพานางวันทองหนี ภาคภาษาอังกฤษ ผู้วิจัยได้มีแนวคิดความประทับใจ ในบทละครเสภาเรื่อง ขุนช้าง ขุนแผน ตอน ขุนแผนพานางวันทองหนี ประทับใจในบทละคร

ที่มีความไพเราะของบทกลอนสุภาพ และความไพเราะทางด้านเพลงที่ใช้บรรจบหรือมีบทกลอนที่แสดงสื่ออารมณ์ในการฟังได้เป็นอย่างดี ทั้งเพลงแขกลพบุรี เถา เพลงเซตจีน และเพลงแขกประเทศ เถา ซึ่งเป็นเพลงที่ได้รับความนิยม โดยบทละครตอนนี้ ได้รับการพิจารณาตรวจสอบและได้รับข้อเสนอแนะจากผู้ทรงคุณวุฒิ ศิลปินแห่งชาติ ผู้เชี่ยวชาญทางด้านดุริยางค์ศิลป์ และผู้ทรงคุณวุฒิด้านการแปลภาษาอังกฤษ ซึ่งจะต้องนำข้อมูลต่าง ๆ มาใช้เป็นแนวทาง ในการคัดเลือกบท และแปลบทละครเสภาเรื่อง ขุนช้าง ขุนแผน ตอน ขุนแผนพานางวันทองหนี ซึ่งมีองค์ประกอบดังนี้

- 1) การสร้างแนวคิดการสร้างสรรค์การขับเสภา บทละครเสภาเรื่องขุนช้าง ขุนแผน ตอน ขุนแผนพานางวันทองหนี ภาคภาษาอังกฤษ
- 2) การคัดเลือกบทไหว้ครูเสภา บทละครเสภาเรื่อง ขุนช้าง ขุนแผน ตอน ขุนแผนพานางวันทองหนี มาแปลเป็นภาษาอังกฤษ
- 3) การแบ่งคำวรรคตอนบทไหว้ครูเสภา และบทละครเสภาเรื่อง ขุนช้าง ขุนแผน ตอน ขุนแผนพานางวันทองหนี ภาคภาษาอังกฤษ ให้ถูกต้องตามความหมายและศัพท์ภาษาอังกฤษ
- 4) การบรรจุทำนองขับเสภา และบรรจุเพลงขับร้องในบทไหว้ครูเสภา และบทละครเสภา เรื่อง ขุนช้าง ขุนแผน ตอน ขุนแผนพานางวันทองหนี ให้เหมาะสมกับบทบาทของตัวละคร อารมณ์ที่ถูกต้องตามความหมายของบทละครได้อย่างถูกต้อง

ประเด็นที่ 2 ผู้วิจัยได้สร้างสรรค์ตามกระบวนการ การขับเสภาละครเรื่อง ขุนช้าง ขุนแผน ตอน ขุนแผนพานางวันทองหนี แปลจากร้อยกรองในวรรณคดีไทยเป็นภาษาอังกฤษ โดยใช้หลักการแปลแบบตีความร้อยกรอง และวิธีการแปลคำกึ่งตรงตัวซึ่งเหมาะกับการแปลกวีนิพนธ์หรือวรรณคดีที่เป็นร้อยกรอง ผู้วิจัยสังเกตเห็นได้ว่าการแปลแบบเอาความมากที่สุด เหตุเพราะว่าบทร้อยกรองในภาษาไทย ซึ่งเป็นภาษาต้นฉบับ มีการประพันธ์ที่ใช้ศัพท์สละสลวย เพื่อสร้างความคล้องจองตามระบบฉันทลักษณ์ของไทย

และความหมายของคำที่ใช้ในการประพันธ์หรือกรอนั้นจะต้องแปลอีกชั้น ฉะนั้นการใช้ภาษาอังกฤษ แปลจากภาษาต้นฉบับจะไม่สามารถแปลแบบเอาคำหรือความหมายตรงตัวได้เลย (Larson, 1998)

ข้อเสนอแนะการวิจัย

จากที่ผู้วิจัยได้ทำการศึกษางานวิจัยเรื่อง กระบวนการสร้างสรรค์ศิลป์ การขับเสภาละครเรื่อง ชุนช้าง ชุนแผน ตอน ชุนแผนพานางวันทองหนี ภาคภาษาอังกฤษ มีข้อเสนอแนะว่าผู้วิจัยท่านอื่นสามารถสร้างสรรค์ทางขับร้อง ภาคภาษาอังกฤษในบทละคร หรือบทโขนในตอนอื่น ๆ ได้ เพื่อเป็นการพัฒนาทางด้านคีตศิลป์ไทย ดนตรีไทย และนาฏศิลป์ไทยให้สู่ระดับสากลในอนาคตได้

เอกสารอ้างอิง

- นพคุณ สุดประเสริฐ. (2564). *QR CODE โน้ตเพลงการขับเสภาละครเรื่อง ชุนซ้าง ชุนแผน ตอน ชุนแผนพานางวันทองหนี ภาคภาษาอังกฤษ*. กรุงเทพฯ: สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์.
- _____. (2564). *QR CODE ไฟล์เพลงการขับเสภาละครเรื่อง ชุนซ้าง ชุนแผน ตอน ชุนแผนพานางวันทองหนี ภาคภาษาอังกฤษ*. กรุงเทพฯ: สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์.
- ณรงค์ชัย ปิฎกัรชต์. (2563). *ทฤษฎีเพื่อการวิจัยและสารัตถบทคนตรี*. ลพบุรี: นาฏดุริยางค์.
- ดำรงราชานุภาพ, สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยา. (2470). *ตำนานเสภา*. พระนคร: ไทย.
- ท้วม ประสิทธิ์กุล. (2535). *ท้วม ประสิทธิ์กุล*. กรุงเทพฯ: อมรินทร์พริ้นติ้งกรุ๊ป.
- วัลยา วิวัฒน์ศร. (2545). *การแปลวรรณกรรม*. กรุงเทพฯ: โครงการเผยแพร่ผลงานวิชาการ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Larson, M.L. (1998). *Meaning-Based Translation: A Guide to Cross-Language Equivalence*. Lanham: University Press of America.